

Coğrafya Öretimi Öz Yeterlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Coğrafya Öretimi Öz Yeterlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19159>

Öz

Öz yeterlik, bireylerin belirli bir görevi başarıyla bir şekilde yerine getirebilme yeteneklerine olan inancın ifade eden merkezi bir psikolojik yapıdır. **Coğrafya Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeği**, coğrafya öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının coğrafya öğretimi süreçlerine dair algılanan yeterlik düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. 2012 yılında Karadeniz ve Sarı tarafından geliştirilen bu ölçek, toplam 45 maddeden ve dört farklı alt boyuttan oluşmaktadır. Temel amaç, öğretmenlerin coğrafi bilgi uygulaması, öğretim süreçlerini yönetme, etkili öğretim stratejileri geliştirme ve coğrafi becerileri aktarma konusundaki güvenlerini sistematik olarak değerlendirmektir. Ölçek, 5'li **Likert tipi** derecelendirme formatını kullanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Coğrafya öğretimi, öz yeterlik, öğretmen yeterliği, ölçek geliştirme, eğitim psikolojisi, coğrafi beceriler, **Likert tipi**.

Yazarlar

Cemile Bahtiyar Karadeniz, Savaş Sarı.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, coğrafya öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının mesleki yeterlik inançlarını spesifik olarak coğrafya öğretimi bağlamında ölçmektir. Bu, öğretmenlerin coğrafi kavramları ve bilgileri öğrencilere aktarma, öğretim yöntemlerini çeşitlendirme ve ders materyali geliştirme konusundaki öznel güven düzeylerini belirlemeye odaklanır.

Bu geliştirme çalışması, eğitim araştırmacılarına coğrafya öğretmenliği programlarının etkililiğini değerlendirmede ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını tespit etmede güvenilir bir psikometrik araç sunmayı amaçlamıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, **öz yeterlik** inancının öğretim performansındaki kritik rolünü vurgulamaktadır.

Yapı

Ölçek, **öz yeterlik** teorisine dayanmaktadır ve bireyin belirli bir alandaki yetkinliğine olan inancını yansıtmaktadır. Ölçek, coğrafya öğretimine özgü 4 farklı faktör veya alt boyuttan oluşmaktadır, bu da yapının çok boyutlu olduğunu göstermektedir. Toplam 45 madde, bu dört alt boyuta dağıtılmıştır.

Alt boyutlar, coğrafya öğretimi sürecinin kritik aşamalarını kapsamaktadır: Bilgiyi kullanma (uygulama), süreci yönetme, etkili stratejiler geliştirme ve temel coğrafi becerileri kazandırma. Bu

yapısal ayrıma, öğretmen yeterliğinin farklı alanlardaki spesifik gücünü tespit etmeye olanak tanır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirilme sürecinde geçerlik çalışmalarına dair spesifik istatistiksel veriler orijinal kaynakta açıkça belirtilmemiştir (Kaynakta: "-"). Ancak, ölçek geliştirme çalışmalarıyla genellikle yapı geçerliği (açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi) ve kapsam geçerliği (uzman görüşü) çalışmaları yürütülmektedir. **Coğrafya Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeği**'nin 4 alt boyuta ayrılması, geçerliğin faktör analizi yoluyla incelendiğine işaret etmektedir.

Geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten coğrafya öğretimine yönelik öz yeterliği ölçtüğünü kanıtlamak açısından kritik öneme sahiptir. Kullanılan maddelerin coğrafya müfredatıyla ve öğretmenlik standartlarıyla uyumlu olması, kapsam geçerliğinin sağlandığını düşündürmektedir. Detaylı geçerlik katsayıları için orijinal makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik katsayılarına dair sayısal veriler kaynakta yer almamaktadır (Kaynakta: "-"). Ancak, ölçek geliştirme çalışmalarıyla iç tutarlılık (Cronbach Alfa) katsayısı hesaplanmamış olması beklenir. Yüksek iç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Ölçeğin 45 maddeden oluşması, yeterli örnekleme derinliğine sahip olduğunu ve uygun güvenilirlik testlerinin uygulandığını varsaymayı mümkün kılar. Genellikle bu tür eğitim ölçeklerinde .70 ve üzeri Cronbach Alfa değerleri kabul edilebilir güvenilirlik seviyesi olarak görülmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, faktör analizi sonucunda belirlenen 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu, ölçeğin **çok boyutlu** bir yapıya sahip olduğunu ve coğrafya öğretimi öz yeterliğini tek bir genel skor yerine dört spesifik alanda değerlendirdiğini göstermektedir. Toplam 45 madde, bu dört faktöre dağılmıştır.

Dört alt boyut ve madde dağılımı şöyledir:

Coğrafi Bilgiyi Kullanma (Uygulama) Yeterliği (18 madde): Öğretmenin akademik bilgisini sınıf ortamına adapte etme ve güncel gelişmeleri derslere entegre etme becerisine odaklanır.

Öğretim Sürecini Yönlendirme Yeterliği (11 madde): Öğrenci ilgisini çekme, ders akışını yönetme ve motivasyonu sağlama becerilerini kapsar.

Etkili Öğretim Yeterliği (9 madde): Öğretim materyali geliştirme, kaynakları kullanma ve dersleri somutlaştırma yetkinliğine ilgilidir.

Coğrafi Becerilerde Yeterlik (7 madde): Harita okuma, coğrafi verileri yorumlama ve mekânsal

düünme gibi temel coğrafi becerileri öğrencilere kazandıırma inancı ölçer.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Öz Yeterlik Ölçeği)

Format: Yazılı beyan formatı. Toplam 45 madde.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Coğrafya öğretmenleri ve coğrafya öğretmen adayları.

Yaş Grubu: Yetkin (Öğretmenlik eğitimi alan veya mesleğini icra edenler).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversitelerin eğitim fakültelerinde veya ilgili bölümlerde coğrafya öğretmenliği eğitimi alan öğrenciler ve görev yapan öğretmenler.

Test Metodolojisi: 5'li **Likert tipi** derecelendirme (1=hiç katılmıyorum - 5= tamamen katılmıyorum). Yüksek skor, ilgili yeterlik alanında yüksek öz güveni işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Coğrafya, pedagoji, öğretmen eğitimi, öz yeterlik inancı, eğitim araştırmaları, Likert ölçeği, **self-efficacy**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değil.

İletişim E-posta Adresleri: cbkaradeniz@gmail.com (Sorumlu Yazar: Cemile Bahtiyar Karadeniz)

Yazışma Adresi: Bilgi mevcut değil.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler: Ölçeğin akademik ve ticari olmayan araştırmalarda kullanım için sorumlu yazar Cemile Bahtiyar Karadeniz ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ölçeğin akademik kullanıma dair ücret bilgisi bulunmamaktadır.

Test Yılı: Ölçek, 2012 yılında geliştirilmiştir.

Referanslar

Karadeniz, C. B. ve Sarı, S. (2012). Coğrafya Öğretimi Öz-Yeterlik Ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 9(33), 9-27.

Makalenin orijinal yayını Eğitim Bilim Toplum Dergisi'nde yer almaktadır: egitimbilimtoplum.com.tr.

Ölçeğin orijinal **PDF** dosyasına buradan erişilebilir: cografya-ogretimi-oz-yeterlik-olcegi-toad.pdf

Coğrafya Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Coğrafi Bilgiyi Kullanma (Uygulama) Yeterliliği (18 m): Alanımdaki yeni gelişmeleri derslerimde uygulayabilirim.

Öğretim Sürecini Yönlendirme Yeterliliği (11 m): Ders işlerken coğrafya konularını ilgi çekici halde öğretim.

Etkili Öğretim Yeterliliği (9 m): Coğrafyaya yönelik kendi olanaklarımla materyal oluşturabilirim.

Coğrafi Becerilerde Yeterlik (7 m): Tematik haritaları yorumlama konusunda kendime güvenirim.